

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGINI DAVLAT TOMONIDAN MOLİYAVIY QO'LLAB QUVVATLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Bo'riyev Turg'un Abdusamatovich
O'zbekiston Respublikasi Toshkent
Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisii

Innovatsion iqtisodiyot sharoitida qishloq xo'jaligini rivojlantirishda davlat tomonidan moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimi muhim o'rin tutadi. Qishloq xo'jaligi sektori iqtisodiy barqarorlik va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda asosiy sektor bo'lib, uni qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish, innovatsion yechimlarni joriy qilish orqali yangi imkoniyatlarni yaratishni talab etadi. Davlat tomonidan qishloq xo'jaligi loyihalarini moliyalashtirish, ishlab chiqaruvchilar uchun imtiyozli kreditlar ajratish va zamonaviy texnologiyalarni xarid qilish uchun resurslar taqdim etilishi sohani modernizatsiya qilishga ko'maklashmoqda.

Raqamli texnologiyalarni joriy qilish orqali moliyalashtirish tizimini yanada samarali qilish qishloq xo'jaligi subyektlariga moliyaviy xizmatlar ko'rsatish sifatini oshiradi. Elektron to'lov tizimlari va onlayn platformalar yordamida qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarining moliyaviy operatsiyalari soddalashtirilmoqda, bu esa moliyaviy resurslardan tezroq foydalanish imkonini beradi. Ayniqsa, qishloq joylarida ushbu texnologiyalarni joriy qilish orqali aholining moliyaviy savodxonligi oshmoqda.

Davlat tomonidan moliyalashtirish dasturlarida ekologik barqarorlik tamoyillari muhim ahamiyatga ega. Qishloq xo'jaligi loyihalarini qo'llab-quvvatlashda ekologik toza texnologiyalarni joriy qilish, sug'orish tizimlarini modernizatsiya qilish va qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish orqali qishloq xo'jaligi mahsulotlarining raqobatbardoshligini oshirish mumkin. Ushbu yondashuv nafaqat iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi, balki ekologik muvozanatni ham saqlaydi.

Davlat va tijorat banklari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish qishloq xo'jaligini moliyalashtirishda muhim o'rin tutadi. Tijorat banklari davlat tomonidan ajratilgan mablag'larni maqsadli foydalanishni nazorat qilish, qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilariga qulay kredit shartlarini taklif etish va moliyaviy xavflarni boshqarishda asosiy vositachi sifatida ishtirok etmoqda. Ushbu hamkorlik orqali hududiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash va qishloq xo'jaligi loyihalarini amalga oshirishning samaradorligini oshirishga erishiladi.

Qishloq xo'jaligi sohasini moliyalashtirishda xalqaro moliya tashkilotlari bilan hamkorlik qilish ham alohida ahamiyatga ega. Xalqaro moliyaviy institutlar tomonidan taqdim etilgan texnik va moliyaviy yordamlar orqali mamlakat qishloq xo'jaligini rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratilmoqda. Xorijiy investitsiyalarni jalb

qilish qishloq xo'jaligi sohasida innovatsiyalarni joriy qilish va global standartlarga mos keladigan ishlab chiqarishni yo'lga qo'yishga imkon beradi.

Shuningdek, davlat tomonidan kichik va o'rta fermer xo'jaliklarini qo'llab-quvvatlash uchun maxsus o'quv dasturlarini joriy qilish ham muhimdir. Ushbu dasturlar fermerlarning moliyaviy boshqaruv ko'nikmalarini oshirishga va zamonaviy texnologiyalarni samarali qo'llashga yordam beradi. Natijada, qishloq xo'jaligi subyektlarining iqtisodiy samaradorligi oshib, yangi ish o'rinlari yaratiladi.

Moliyaviy xavf-xatarlarni boshqarish qishloq xo'jaligi sohasini qo'llab-quvvatlash tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Davlat va banklar tomonidan risklarni baholash va minimallashtirish uchun zamonaviy monitoring tizimlarini joriy qilish orqali qishloq xo'jaligi loyihalarining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi ta'minlanadi. Bu esa iqtisodiy beqarorlik sharoitida ham sektor barqarorligini ta'minlash imkonini beradi.

Innovatsion iqtisodiyot sharoitida qishloq xo'jaligini qo'llab-quvvatlashda strategik yondashuvlar

Innovatsion iqtisodiyot sharoitida qishloq xo'jaligini rivojlantirish uchun davlat tomonidan amalga oshiriladigan chora-tadbirlar samaradorligini oshirish uchun tizimli va strategik yondashuvlar talab etiladi. Ushbu yondashuvlar qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, xalqaro bozorlarga chiqishni ta'minlash va oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlashga yo'naltirilgan.

Qishloq xo'jaligi sohasida zamonaviy texnologiyalarni keng joriy qilish yuqori samaradorlikka erishishning muhim omilidir. Masalan:

— **Dron va IoT texnologiyalari:** Hosilni kuzatish, sug'orish tizimini boshqarish va o'g'itlarni maqsadli qo'llash imkonini beradi.

— **Sun'iy intellekt va big data:** Hosildorlikni oldindan bashorat qilish va fermer xo'jaliklarining iqtisodiy samaradorligini oshirish uchun qo'llaniladi.

— **Qayta tiklanadigan energiya manbalari:** Elektr energiyasiga bog'liq muammolarni hal qilish va ekologik barqarorlikni ta'minlashda yordam beradi.

Qishloq xo'jaligi sohasini moliyalashtirishda maqsadli dasturlarni ishlab chiqish zarur. Bu dasturlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

— **Imtiyozli kreditlar ajratish:** Qishloq xo'jaligi texnikalarini sotib olish, texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish va yangi fermer xo'jaliklarini tashkil etish uchun.

— **Subsidiyalar va grantlar:** Ekologik barqarorlikni ta'minlaydigan loyihalarni moliyalashtirishda qo'llaniladi.

— **Sug'urta mexanizmlarini rivojlantirish:** Tabiiy ofatlar yoki iqtisodiy qiyinchiliklar tufayli hosil yo'qotilishining oldini olishga ko'maklashadi.

Qishloq xo'jaligi sohasida xalqaro tashkilotlar va rivojlangan davlatlar bilan hamkorlik qilish zamonaviy texnologiyalar va resurslarni jalb qilishga imkon beradi. Bu doirada:

— **Xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik:** Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki kabi tashkilotlar qishloq xo'jaligi loyihalarini moliyalashtirishda muhim rol o'ynaydi.

— **Ilg'or tajribalarni o'rganish:** Xitoy, Isroil, Gollandiyadagi ilg'or qishloq xo'jaligi amaliyotlarini mahalliy sharoitga moslashtirish orqali sohani rivojlantirish.

— **Eksport imkoniyatlarini kengaytirish:** Mahalliy mahsulotlarni xalqaro standartlarga mos ravishda ishlab chiqarishni ta'minlash.

Fermerlarning zamonaviy texnologiyalar va boshqaruv usullaridan samarali foydalanishini ta'minlash uchun:

— **O'quv dasturlarini tashkil etish:** Innovatsion texnologiyalarni boshqarish va moliyaviy boshqaruv sohalarida treninglar o'tkazish.

— **Konsalting xizmatlarini rivojlantirish:** Fermerlarga texnik va moliyaviy masalalarda yordam ko'rsatish.

— **Ilmiy-tadqiqot faoliyatlarini kuchaytirish:** Qishloq xo'jaligi institutlari va ilmiy markazlar bilan hamkorlikni mustahkamlash.

Qishloq xo'jaligida raqamli texnologiyalarning joriy qilinishi sektor samaradorligini oshiradi. Bu doirada:

— **Onlayn platformalarni rivojlantirish:** Fermerlarga kredit olish, subsidiyalar haqida ma'lumot olish va moliyaviy xizmatlardan foydalanishda yordam beradi.

— **Elektron savdo tizimini yo'lga qo'yish:** Mahsulotlarni ichki va tashqi bozorga tezkor yetkazib berishni ta'minlaydi.

— **Geoaxborot tizimlari:** Qishloq xo'jaligi resurslarini samarali boshqarishga imkon beradi.

Qishloq xo'jaligi loyihalarini moliyalashtirishda ekologik mas'uliyatni oshirish muhimdir:

— **Sug'orish tizimlarini modernizatsiya qilish:** Suv resurslaridan samarali foydalanish uchun.

— **Biologik xilma-xillikni saqlash:** Ekologik zarar keltirmaydigan texnologiyalarni joriy qilish orqali.

— **Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish:** Qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish.

Innovatsion iqtisodiyot sharoitida qishloq xo'jaligini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirish va ekologik barqarorlikni mustahkamlash uchun muhim

ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayon moliyaviy qo'llab-quvvatlashni maqsadli amalga oshirish, innovatsion texnologiyalarni joriy qilish va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish orqali amalga oshiriladi. Bu esa qishloq xo'jaligining raqobatbardoshligini oshiradi va milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Manbalar ro'yxati

1. Shoxo'jaeva, Z.S., & Muxammadiyeva, Y.Y. (2023). Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlantirish yo'nalishlari. [Internet resource: www.cyberleninka.ru]
2. Ollokulova, F. (2023). Davlat tomonidan qishloq xo'jaligini moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish. [Internet resource: www.academia.edu]
3. Alikulov, U.M. (2023). Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlantirish va uning o'ziga xos jihatlari.
4. Tillaeva, M.A. (2023). Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlantirish yo'nalishlari. [Internet resource: in-academy.uz]
5. Ametov, M.K. (2023). Qishloq xo'jaligi korxonalarini moliyalashtirishning yangicha usullarini tashkil qilishning dolzarb masalalari. [Internet resource: researchgate.net]
6. UNDP Uzbekistan. (2021). Qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat sektorining "yashil iqtisodiyot"ga o'tishi. [Internet resource: www.undp.org]